

Høringsnotat om endring i lov om studentsamskipnader (studentsamskipnadsloven)

Kunnskapsdepartementet tar sikte på å fremme forslag om endring i lov 14. desember 2007 nr. 116 om studentsamskipnader i tråd med dette forslaget.

1. Innledning

Departementet foreslår å fjerne bestemmelsen i gjeldende § 6 syvende ledd i studentsamskipnadsloven. I bestemmelsen er det stilt krav om at beslutninger om større låneopptak, oppstart av ny virksomhet, utvidelse av eksisterende virksomhet som har et kommersielt formål, eller større endringer i studentsamskipnadens interne organisering, krever tilslutning fra to tredeler av styrets medlemmer.

Med virkning fra 1. januar 2013 ble det foretatt endringer i studentsamskipnadsloven med begrunnelse å sikre likeverdig studentvelferd i hele landet. Innføring av krav om tilslutning fra to tredeler av styrets medlemmer i visse saker, var en del av dette. Endringene i loven må ses i sammenheng med endringer som ble fastsatt i forskrift om studentsamskipnader og forskrift om tilskudd til studentboliger.

2. Studentsamskipnader og statens ansvar

Kunnskapsdepartementet har som lovforvalter, tilsynsmyndighet og tilskuddsyter et overordnet ansvar for studentvelferden i høyere utdanning. Etter loven er det departementet som beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned eller slås sammen. Universitetene og høyskolene har et lovfestet ansvar for studentenes læringsmiljø, og skal i samarbeid med studentsamskipnadene legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og god studentvelferd, jf. lov om studentsamskipnader § 5 og universitets- og høyskoleloven § 4-3 første ledd. Studentsamskipnadene har ansvar for studentvelferden og er egne rettssubjekter. Studentsamskipnadenes øverste myndighet er styret, der studentene kan velge å ha flertall.

3. Gjeldende rett

I § 6 syvende ledd står følgende:

”Beslutninger om større låneopptak, oppstart av ny virksomhet, utvidelse av eksisterende virksomhet som har et kommersielt formål, eller større endringer i studentsamskipnadens interne organisering, krever tilslutning fra to tredeler av styrets medlemmer.”

I forarbeidene til loven, jf. Prop. 92 L (2011–2012), fremgår det at formålet med bestemmelsen er at viktige beslutninger bør være bredt forankret i studentsamskipnadens styre av hensyn til studentsamskipnadenes evne til å sørge for god studentvelferd. For å gjøre det forutsigbart og tydelig hvilke beslutninger som anses viktige, ble disse foreslått konkretisert i lovbestemmelsen. Flertallskravet gjelder kun for de beslutninger som bestemmelsen angir. Forarbeidene viser videre til at hva som defineres som større låneopptak må vurderes relativt i forhold til studentsamskipnadens størrelse og økonomiske situasjon.

4. Departementets vurdering og forslag

Både i høringsrunden og i ettertid har det fremkommet mange innsigelser mot bestemmelsen fra blant annet studentsamskipnadene og studentene. Under Stortingets behandling av saken, jf. Innst. 319 L (2011-2012), gikk Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre imot innføring av bestemmelsen. Det ble vist til at endringen kan utvanne og overkjøre studentenes brukerstyring som er et overordnet prinsipp i styringen av studentsamskipnadene. Disse medlemmene mente at styrenes kompetanse heller bør styrkes, framfor å redusere studentenes makt i studentsamskipnadsstyrene.

Kunnskapsdepartementet mener at § 6 syvende ledd ikke tjener den hensikten den var tiltenkt. Studentens medvirkning og styring av egen studentvelferd har vært et helt sentralt element i studentsamskipnadsordningen. Kravet til tilslutning fra to tredeler av styrets medlemmer i enkelte saker vil etter departementets vurdering kunne være med på å undergrave studentenes brukerstyring. Kunnskapsdepartementet foreslår derfor å fjerne bestemmelsen fra loven.

Studentsamskipnadene mottar en stor andel offentlig støtte gjennom tilskudd, semesteravgift fra studentene og såkalt fri stasjonsytelser fra utdanningsinstitusjonene (gratis lokaler m.m.). Studentsamskipnadene forvalter store verdier og har et stort samfunnsansvar. Departementet mener at det er viktig at studentsamskipnadenes virksomhet er organisert og styrt på en måte som sikrer en forsvarlig og best mulig forvaltning av ressursene. Departementet viser i den sammenheng til at lovrevisjonen i 2012 også innebar andre endringer som skulle bidra til å sikre dette. Dette gjaldt blant annet bestemmelser om revisjon og styreinstruks. Departementet viser også til at det har vært gjort et betydelig arbeid i studentsamskipnadssektoren for å sette lys på kompetansebehov og opplæring i styrearbeid.

Kunnskapsdepartementet mener det er et løpende behov for å vurdere om studentsamskipnadsregelverket inneholder tilstrekkelig sikringsmekanismer for studentsamskipnadens evne til å produsere god studentvelferd over tid. Departementet vil derfor utrede om det er behov for andre justeringer i lovverket som kan ivareta disse hensyn på en bedre måte enn et flertallskrav som svekker studentenes brukerstyring.

Departementet ser at større og mer robuste enheter kan være en måte å sikre kompetanse og god styring av studentvelferden. Departementet viser i den sammenheng til at regjeringen har varslet at det tas sikte på å legge frem en melding til Stortinget våren 2015 om strukturen av universiteter og høyskoler i Norge. Organiseringen av studentvelferden bør naturlig vurderes i sammenheng med eventuelle endringer i strukturen innenfor høyere utdanning.

Departementet viser eksempelvis til at departementet, som følge av sammenslåingen av høyskolene i Buskerud og Vestfold til én høyskole, har tatt initiativ til utredning av en sammenslåing av studentsamskipnadene i Buskerud og Vestfold. Siktemålet er at en sammenslåing kan tre i kraft fra 1. januar 2015.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til endring i studentsamskipnadsloven vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser for staten eller studentsamskipnadene, utover at enkelte studentsamskipnader vil kunne måtte endre sine vedtekter.

Forslag til endring i studentsamskipnadsloven

I lov om studentsamskipnader § 6 gjøres følgende endringer:

Gjeldende syvende ledd oppheves. Eksisterende åttende og niende ledd blir nytt syvende og åttende ledd.

Ny § 6 skal lyde:

En studentsamskipnad skal ha et styre, som er studentsamskipnadens øverste myndighet. Styret representerer studentsamskipnaden utad og har ansvaret for at studentsamskipnaden blir forvaltet tilfredsstillende. Styret skal fastsette en styreinstruks, jf. aksjeloven § 6-23.

Studentene skal være representert i styret. Dersom de ønsker det, kan studentene velge å ha flertall av stemmene i styret.

Utdanningsinstitusjonen skal være representert i styret. Dersom flere utdanningsinstitusjoner er tilknyttet samme studentsamskipnad, velges en eller flere felles representanter fra utdanningsinstitusjonene. Forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e gjelder ikke for utdanningsinstitusjonens representanter i studentsamskipnadens styre når utdanningsinstitusjonens organer behandler saker som angår studentsamskipnaden.

Aksjeloven § 6-4 om de ansattes styrerepresentasjon, med unntak av tredje ledd, gjelder tilsvarende for studentsamskipnader.

Daglig leder i studentsamskipnaden er styrets sekretær og har tale- og forslagsrett i styret. Daglig leder kan ikke være medlem av styret.

For styret og daglig leder i en studentsamskipnad gjelder reglene i aksjeloven §§ 6-1 til 6-34 så langt de passer. Dersom de ordinære regler om styreansvar, konkurs osv. skulle tilsi at oppbud skal begjæres, er dette styrets og styremedlemmenes ansvar, jf. aksjeloven § 6-18.

Det skal i størst mulig grad være åpenhet rundt styrets arbeid.

Departementet fastsetter nærmere regler om styret, styremedlemmer og om vedtekter for studentsamskipnaden i forskrift.